

stuurde, gedeconcentreerde diensten met een grotere verantwoordelijkheid op het lokale niveau. Noch is het mogelijk de voorgestelde modellen en de uiteindelijke oplossing te duiden in termen van een criminaliseringstendens. De ontwikkeling van de modellen wordt m.a.w. beschreven in een maatschappelijk vacuüm en zonder te steunen op een interessante criminologische theorie die een nieuwe frisse kijk op de ontwikkeling kan bieden.

Een laatste opmerking is terug te voeren naar de eenzijdig structuralistische benadering van het probleem. In de visie van VANDENHOUTE is de politiehervorming de resultante van disfunctionele structuren, van politieke en andere machtsverhoudingen, van de strijd om het zich positioneren van de verschillende politiediensten op de veiligheidsmarkt. De auteur houdt geen enkele rekening met de culturele elementen die, samen met de structurele elementen, in onderlinge wisselwerking de ontwikkelingen bepalen. Het belang van het herstel van de legitimiteit van de politie, de verschuivende rol van de politie in de samenleving, de opvattingen over de rol van de Staat, het toenemend belang van het veiligheidsthema, enz. worden hierdoor nergens betrokken. Door deze cultuurelementen geen plaats te geven in zijn analyse en ze zelfs gelijk te stellen met structurele elementen, gaat VANDENHOUTE ervan uit dat de rol die de politie in de nieuwe structuur zal vervullen, af te lezen is van de structurele uitbouw. We krijgen op deze wijze een vrij inspiratieloze en eenzijdige benadering van de politiehervorming.

Els ENHUS

S. SMEETS en C. STREBELLE, *La police de proximité en Belgique. Vers un nouveau modèle de gestion de l'ordre*, Brussel, Bruylant, 2000, 311 p.

Community policing mag dan 'overbeschreven' zijn in de politieke Angelsaksische literatuur, in de Nederlandstalige en de Franstalige politieliteratuur is dit thema op een paar artikels na afwezig. Wat het wetenschappelijke onderzoek naar community policing betreft, kunnen we nog korter zijn: behalve het onderzoek van de VUB door Tom VAN DEN BROECK en Chris ELIAERTS, en de twee onderzoeken van de ULB, zijn er geen universiteiten die zich op dit terrein hebben gewaagd. Daarbij dien ik nog de opmerking te maken dat beide onderzoeken van de ULB kaderen in een evaluatiestudie van de preventie- en veiligheidscontracten in opdracht van het Ministerie van Binnenlandse Zaken. Eén van deze laatstgenoemde onderzoeken vatten we voor u samen.

SMEETS en STREBELLE vullen dus met dit kwalitatief onderzoek naar de evolutie van '*police de proximité*'¹ in acht Franstalige politiekorpsen, een stuk leemte op in het Belgische politieke wetenschappelijke onderzoek naar community policing. In het boek gebruiken ze vaak de begrippen *police de proximité* en community policing door elkaar, maar de onderzoekers stellen duidelijk dat beide geen synoniem zijn. *Police de proximité* wordt door hen beschouwd als de Franse afgeleide van community policing.

1. De onderzoekers stellen duidelijk dat *police de proximité* en *community policing* in wezen geen synoniemen zijn van elkaar. *Police de proximité* is eigenlijk de Franstalige vertaling van de federale overheid van community policing.

Aan de hand van interviews met de politieverantwoordelijken en drie maanden participerende observaties in de acht lokale politiekorpsen onderzochten de onderzoekers welke invloed de veiligheids- en samenlevingscontracten hebben gehad op de ontwikkeling van *police de proximité* bij de politie. Dit leverde beide onderzoekers een schat aan informatie en unieke conclusies op, waarvan u de neerslag vindt in dit werk.

Deel één van het boek beschrijft het ontstaan en de ontwikkeling van community policing in de westerse wereld. Daarnaast geven beide auteurs op basis van de door hen doorgenomen basisliteratuur, een overzicht van de hoofdkenmerken van community policing. Ze ronden het eerste deel af met een terugblik op 20 jaar politiebeleid in België. Bij het lezen van dit hoofdstuk viel het me op hoe verschillend de Waalse visie op het ontstaan van community policing in België en de rol van de veiligheidscontracten is. Voorbeeld hiervan is het uitgangspunt van het onderzoek. Centraal in dit onderzoek staat namelijk de vraag of de veiligheids- en samenlevingscontracten een invloed hebben gehad op de ontwikkeling van de *police de proximité* bij de lokale politie. Deze link tussen community policing en de veiligheidscontracten wordt in Nederlandstalig België vaak in vraag gesteld. Sommigen vragen zich hierbij terecht af of een veiligheidscontract wel een geschikt instrument is om de politieke dienstverlening aan de bevolking en het herstel van het vertrouwen in de burger te realiseren.²

Niettemin is het zeer verrijkend om het ontstaan en de ontwikkeling van community policing in de westerse wereld in het algemeen en in België in het bijzonder eens vanuit een andere optiek te lezen.

In het tweede deel worden de eigenlijke resultaten van het onderzoek weergegeven. Aan de hand van interviews en observaties gingen de onderzoekers na in welke mate *police de proximité* een vertaling heeft gevonden op het terrein. Hiervoor rafelden ze community policing uiteen in een tiental kenmerken.³ Deze kenmerken werden vervolgens vertaald naar concreet te meten politietaken en wijzigingen in interne of externe organisatie- en overlegstructuren. Men onderzocht dus niet alleen of de kenmerken van *police de proximité* konden teruggevonden worden in de politiewerking en -organisatie, maar men ging eveneens na of *police de proximité* wel op een efficiënte wijze werd vertaald naar het terrein.

In het eerste hoofdstuk van deel twee geven de onderzoekers een overzicht van de resultaten van het onderzoek naar de aanwezigheid van het kenmerk 'partnerschap en overleg' bij de lokale politiekorpsen. Hierbij gingen de onderzoekers na wie de verschillende partners waren van politie in het lokale veiligheidslandschap en welke samenwerkingsverbanden en/of overlegstructuren er waren tussen zowel de politieke als de niet-politieke veiligheidsactoren. Tevens polsten ze naar de werking en de dynamiek van de verschillende lokale overlegorganen (vijfhoeksoverleg, veiligheids- en preventieraad, intern korpsoverleg)

2. T. VAN DEN BROECK, "Discussiepunten omtrent de huidige werking van de veiligheidscontracten", in: X. (ed.), *Veiligheidscontracten en politie*, Leuven, Centrum voor politiestudies V.Z.W., p. 40.

3. Territoriale decentralisatie, deconcentratie van de beslissingen, overleg en partnerschap, participatie met de bevolking, verbeteren van de dienstverlening, polyvalentie en flexibiliteit van de politiemensen, preventie, pro-activiteit, verruiming van de politiefunctie.

en onderzochten ze de aard van de relatie tussen de politie en de niet-politieke actoren.

In het tweede en de volgende hoofdstukken beschrijven de auteurs de resultaten van het onderzoek naar wat de onderzoekers noemen, de '*drie D's van de organisatiehervorming*'. Hiervoor brachten ze de beslissingslijnen en besluitvormingsstructuren binnen en buiten de korpsen in kaart. Hoe de korpsen het decentralisatieprincipe vorm hadden gegeven, wat polyvalentie en flexibiliteit betekende in de verscheidene korpsen en of er daadwerkelijk een verruiming en/of verbetering van de dienstverlening had plaatsgevonden.

Het leuke aan dit eerste deel is dat ook de houding en de visie van de korpschef over deze kenmerken werd gemeten.

In deel drie staat men stil bij de vraag *hoe ver of hoe dicht politie bij de burger staat*? Hierbij werd enerzijds onderzocht hoe de politie haar organisatiestructuur had aangepast zodat ze zo laagdrempelig mogelijk werd en anderzijds analyseerde men ook de aard, zeg maar de kwaliteit, van de geobserveerde contacten tussen de burger en de politie. Let wel, de observaties vonden hoofdzakelijk plaats bij de wijkagenten.

Opgemerkt moet worden dat de participerende observaties hoofdzakelijk (ongeveer 80 van de 90 dagen observatie) bij de wijkagenten of -teams werden uitgevoerd. De onderzoekers gingen er dus vanuit dat de idee van *police de proximité* hoofdzakelijk daar ingang in de politiewerking heeft gevonden. Positief aan dit uitgangspunt is dat men daardoor het onderzoek zeer goed heeft afgebakend waardoor men uitgebreider bij de kenmerken kon stilstaan. Negatief is dat men nu geen uitspraken kan doen over de implementatie van *police de proximité* in de andere diensten van het korps.

In het vierde deel en eigenlijk laatste deel met onderzoeksresultaten, staat men stil bij de *politiefunctie*. Community policing pretendeert een verruiming en een wijziging van de politiefunctie, de onderzoekers gingen na of daarvan enig teken terug te vinden was op het terrein; tenslotte gingen ze ook na hoe het gesteld was met de *discretionaire bevoegdheid* van de wijkagenten.

Het werk *La police de proximité en Belgique* toont duidelijk aan dat community policing een louter discours is dat nog maar weinig tot uiting komt op het veld. De meest frappante bevinding van dit onderzoek is mijns inziens het verschil in visie tussen de korpschef en de wijkagenten. Het toont daardoor ook aan hoe ver de korpschef verwijderd is van de dagelijkse politiepraktijk op het terrein en hoe verschillend zijn discours is van dat van diegenen die *police de proximité* op het terrein moeten waarmaken. Het is vaak frustrerend te moeten lezen hoe bepaalde basisbeginselen van community policing – of *police de proximité* – nog steeds geen ingang hebben gevonden in de korpsen. Schoolvoorbeeld is het kenmerk overleg en partnerschap. Alle korpschefs zijn het erover eens dat dit een fundamenteel kenmerk is van *police de proximité*, toch slagen ze er niet in binnen hun eigen korps een formeel overleg met een vertegenwoordiging van alle kaders te implementeren. Nog steeds worden de beslissingen topdown genomen. De onderzoekers trekken terecht de conclusie dat het gebouw van de *police de proximité* voor de politiekorpsen nog volop onder constructie is (*à l'état de chantier*), men kan zelfs zeggen dat men nog maar bezig is met de fundamenteen van het gebouw.

Hoewel dit onderzoek zijn beperkingen kent – het feit dat enkel onderzoeken werden verricht in de wijkteams, waarbij ik bovendien af en toe het gevoel had dat de korpsverantwoordelijken loutere wenselijkheidsantwoorden gaven –, verdient het zijn pluimen. Het is enig in het Waals wetenschappelijk onderzoek naar *police de proximité* en het is verrijkend voor een Vlaams politie-onderzoeker die geïnteresseerd is in politiewerking en community policing. Het werk biedt niet alleen een inzicht in de Franstalige visie op community policing, ook wordt de cultuurspleet tussen noord en zuid in het Belgische politielandschap via dit onderzoek zeer zichtbaar.

S. DE KIMPE

D. DE BACKER, *Leidraad en modellen voor de strafrechtspleging in het stadium van het opsporingsonderzoek en het gerechtelijk onderzoek n.a.v. de wet van 12 maart 1998*, Gent, Mys & Breesch, 2000, 63 p.

In het voorwoord van het werk van zijn kantoorgenoot mr. Dirk DE BACKER schrijft Prof. NEELS dat het beroep van de advocaat ten aanzien van strafonderzoeken is gewijzigd in die zin dat hij vanaf de inwerkingtreding van de Wet Franchimont een actieve rol heeft toebedeeld gekregen met duidelijke repercussies op zijn beroepsaansprakelijkheid. Dit laatste zet de advocaat aan tot voorzichtigheid en meer nauwgezetheid. Het werk van mr. DE BACKER heeft daarom tot doel de strafrechtpractici alsook de rechtzoekende zelf op weg te helpen in hun – delicate – processuele tussenkomsten in het vooronderzoek in strafzaken.

De auteur is volgens mij in zijn opzet geslaagd. De titel van de bundel dekt ook de lading. Enerzijds is er een beknopte leidraad over de strafrechtspleging in het stadium van het opsporingsonderzoek en het gerechtelijk onderzoek. Anderzijds worden modellen, niet alleen op papier, maar ook op cd-rom aangeboden.

De inhoudstabel geeft onmiddellijk een duidelijk overzicht. De leidraden en modellen worden weergegeven naargelang de hoedanigheid van de rechtzoekende. Een eerste deel heeft betrekking op het slachtoffer of een derde bij de strafrechtspleging. Hier worden de klacht, de burgerlijke partijstelling en de verklaring van benadeelde besproken. Ook de mogelijke verzoeken die een slachtoffer kan stellen tot opheffing van een opsporingshandeling of onderzoekshandeling, komen aan bod. Het tweede deel richt zich tot de verdachte of inverdeninggestelde. Dit omvat de inzage in het strafdossier, het verzoek tot opheffing van een onderzoekshandeling of de vraag tot bijkomende onderzoekshandelingen. Tot slot wordt in dit gedeelte ingegaan op de mogelijkheid die door de wet werd voorzien aan de verdachte/inverdeninggestelde om hoger beroep aan te tekenen tegen een verwijzingsbeschikking. Tevens wordt de mogelijkheid besproken om een verzoek te richten tot de Kamer van Inbeschuldigingstelling wanneer naar zijn mening het gerechtelijk onderzoek te lang duurt. Het laatste deel verhaalt de proceduremogelijkheden die een burgerlijke partij heeft gedurende het gerechtelijk onderzoek. Deze komen *grosso modo* overeen met die van de verdachte/inverdeninggestelde. Hier herhaalt de auteur de mogelijkheid tot opheffing van een onderzoekshandeling. Hij heeft dit al in het eerste deel uiteengezet. De auteur is dus meer dan volledig.